मध्ययुगीन मराठवाड्याचे जलव्यवस्थापन

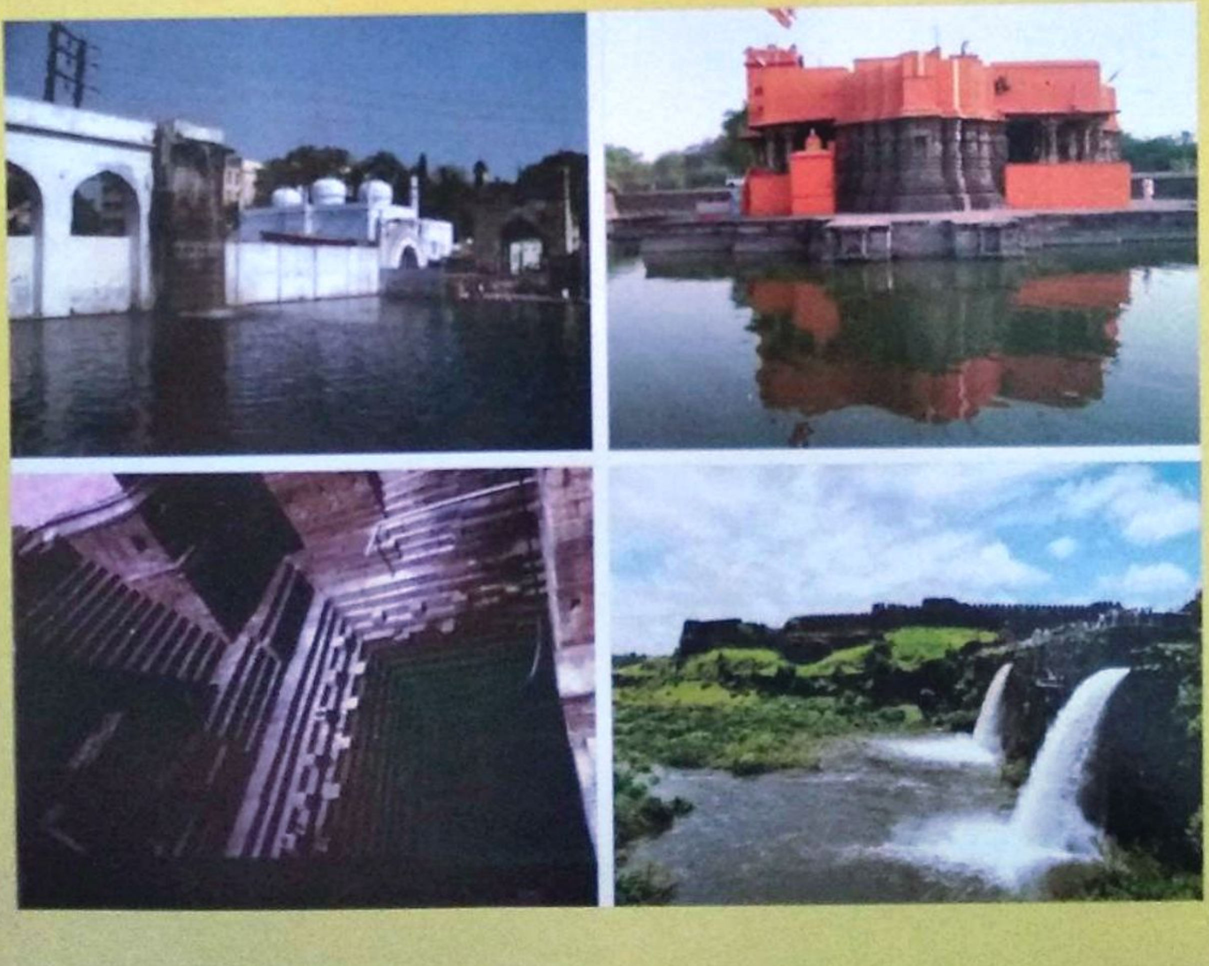

डॉ. प्रशांत अ. साबळे

एक्सल ॲकॅडमी पब्लिशर्स

- मध्ययुगीन मराठवाड्याचे जलव्यवस्थापन

© - डॉ. प्रशांत अर्जुनराव साबळे

- ISBN No. : 978-93-86751-225
- प्रकाशक :

एक्सल अकॅडमी पब्लिशर्स
औरंगपुरा, औरंगाबाद
☎ : ०२४०-२३२९२०४
भ्रमणध्वनी : ९४०३५३६६५५
ई-मेल : excelacademypub@gmail.com

- मुद्रण स्थळ

राजमुद्रा ऑफसेट
एमआयडीसी, चिकलठाणा, औरंगाबाद

- प्रथमावृत्ती :- २ डिसेंबर २०२०
- किंमत :- ३५०/-

ग्रंथाविषयी ...

२१ व्या शतकातील वाढणारे शहरीकरण, लोकसंख्येत होणारी झपाट्याने वाढ, नैसर्गिक संपतीची प्रचंड प्रमाणात होणारी हानी, पाण्याचा प्रचंड प्रमाणात होणारा वापर, प्रचंड प्रदूषण, नष्ट होत चाललेली ग्रामीण संस्कृती, जलाशयातील पाणी नदी पाणी वाटपाबद्दल चाललेले वाद, पावसाची अनिश्चितता, दुर्लक्षित व नष्ट होत असलेली जलसाधने ही आजच्या जलसमस्येची काही प्रतीके आहेत.

प्राचीन व मध्ययुगीन समाजाचे जलस्त्रोताशी असलेले नाते आधुनिक कालखंडात नष्ट होत चालले आहे. पाण्याचे पवित्र्य नष्ट होवून नदीचे मातृत्व नाहीसे झाले आहे. आज तिला गटारीचे रूप प्राप्त झाले आहे. तलाव, बारव, विहिरी, हौद, पुष्करणी, कुंड इ. नष्ट होत चालले आहेत. जलातून जीवन आणि नवसंस्कृती साकारण्याची कल्पनाच मानवी समाज विसरून गेला आहे. याचाच परिणाम म्हणून आज मराठवाडा नव्हे तर संपूर्ण महाराष्ट्र भयावह अशा दुष्काळाशी सामना करीत आहे. दररोज अनेक शेतकरी आत्महत्या करीत आहेत. पाण्याविना पशुधन नष्ट होत चालले आहे. घागरभर पाण्यासाठी मुलाबाळांना प्राण गमवावे लागत आहेत. एवढेच काय? तर तिसरे महायुद्ध हे पाण्यासाठी लढले जाईल असे भाकित अनेक जल तज्ञांनी, शास्त्रज्ञानी केले आहे. अशा परिस्थितीमध्ये जलाशी तुटलेले समाजाचे नाते पुन्हा निर्माण व्हावे. पाण्याचे पवित्र्य टिकावे, नद्या-नाले स्वच्छ व्हावीत, पाण्याचा अपव्यय टाळावा, जलस्त्रोताची प्राचीन व मध्ययुगीन, भौतिक साधन जपली जावीत. पाण्यावर चालणारे राजकारण थांबवले पाहिजे.

माणूस आणि पाणी (जल) हे पूर्वापार असणारे दृढ नाते नष्ट झाले आहे. आधुनिक विज्ञान तंत्रज्ञानाच्या जगात पुन्हा हे नाते आपण निर्माण करू शकतो. किमान ग्रामीण संस्कृतीत पुनरूज्जीवन करून ग्रामीण जीवन पूर्वपदावर आणून शेतकऱ्याच्या होणाऱ्या अत्महत्या थांबवू शकतो. पशुधन वाचवू शकतो. तर आपले भविष्य उज्वल होऊ शकते. अशी आशा बाळगून हा ग्रंथ प्रकाशित करत आहे.

एक्सल ॲकॅडमी पब्लिशर्स

गोकुळवाडी,औरंगापूरा,औरंगाबाद -४३१००१

फोन -०२४०-२३२९२०४, मो.९४०३५३६६५५.

email: excelacademypub@gmail.com

ISBN 978-93-86751-225